

Etiologie mentálního postižení.

(Biologické a sociální příčiny vzniku mentálního postižení)

- Různá hlediska vysvětlující příčiny vzniku mentálního postižení.
- Jasná příčina není většinou známa (prolínání biologických a sociálních faktorů).
- U 1/3 osob s MP příčina MP nejasná.
- Nejčastěji působení různorodých příčin, které se vzájemně podmiňují a kombinují.
- Čím lehčí stupeň MP, tím méně jasná příčina.
- Vždy se jedná o **postižení CNS**.

Etiologie (příčiny vzniku) mentálního postižení

Nejčastější kategorizace příčin mentálního postižení:

Endogenní (vnitřní) X exogenní (vnější) příčiny.

- 1. Mentální retardace vrozená X mentální retardace získaná (demence) x pseudooligofrenie.**
- 2. Příčiny z hlediska období, kdy k mentálnímu postižení došlo:**
 - ✓ příčiny prenatální,
 - ✓ příčiny perinatální,
 - ✓ příčiny postnatální.

Etiologie MP – endogenní a exogenní příčiny

- ENDOGENNÍ (vnitřní, organické) = zakódovány v systému pohlavních buněk. Genetické příčiny.
 - Mentální retardace na podkladě genových mutací
 - ✓ Vrozené metabolické poruchy (fenylketonurie, galaktozémie).
 - Mentální retardace na podkladě chromozomových aberací
 - ✓ Aberace autozómů (Downův syndrom).
 - ✓ Aberace gonozómů (Turnerův syndrom, Klinefelterův syndrom).

Turnerův syndrom (Černá a kol. 2009)

- Chromozomální porucha.
- Vyskytuje se u žen.
- Poruchy v oblasti sexuální: sekundární pohlavní znaky nejsou vyvinuty, nedostatečný vývoj pohlavních orgánů, omezena funkce reprodukce.
- Zpomalený růst ⇒ malá tělesná výška.
- Nápadná kožní řasa na krku.
- Dysfunkce hrubé motoriky (HM), jemné motoriky (JM).
- Strabismus.
- Řečové poruchy.
- Intelekt snížen v pásmu LMR, spíše hraničního pásma.
- Řada jedinců s tímto syndromem je v normě.

Klinefelterův syndrom (Černá a kol. 2009)

- Chromozomální porucha.
- Vyskytuje se u mužů.
- Často diagnostikována v pubertě.
- Poruchy v oblasti sexuální: malá varlata, chybějící spermatogeneze, zbytnění prsní žlázy, omezena funkce reprodukce.
- Krátký trup, vysoká postava, štíhlé končetiny, častá obezita, snížený svalový tonus.
- Expresivní složka řeči porušena, receptivní složka řeči v normě. Opožděný vývoj řeči.
- Specifické poruchy učení – dyslexie.
- Snížení intelektu v pásmu LMR, spíše v normě.

Etiologie MP– endogenní a exogenní příčiny

- **EXOGENNÍ** (vnější, environmentální) = působí od početí. Mohou být také spouštěčem zakódované patologie.
- ⇒ **Teratogenní faktory (Vágnerová 2008):**
 - **Fyzikální** = ionizující záření, porodní poškození mechanickým stlačením hlavičky s následným krvácením do mozku, nedostatek kyslíku (hypoxie, asfyxie).
 - **Chemické** = léky, alkohol, drogy.
 - **Biologické** = viry, mikroby (zarděnky, toxoplazmóza, syfilis, HIV, Rh inkompatibilita).

Etiologie MP – z hlediska období

- **PRENATÁLNÍ PŘÍČINY** = před narozením dítěte.
- ***vlivy hereditární*** (dědičné). **LMP** většinou vzniká v důsledku zděděné inteligence a vlivu rodinného prostředí (familiární podklad MR ⇒ familiární MR).
- ***vlivy genetické*** (odlišný počet a struktura chromozomů)
- ***environmentální faktory*** (onemocnění matky či plodu v době těhotenství, úrazy matky, otravy, ozáření, alkoholismus matky (fetální alkoholový syndrom), užívání drog (kokainový syndrom) či nedostatečná výživa).

Etiologie MP – z hlediska období

- **PERINATÁLNÍ PŘÍČINY** = v období porodu a bezprostředně po něm.
- ***perinatální encefalopatie*** (organické poškození mozku),
- *poškození mozku při porodu (překotný porod, protrahovaný porod, klešťový porod),*
- *krvácení do mozku,*
- *hypoxie až asfyxie (nedostatek kyslíku),*
- *předčasný porod, nedonošenost,*
- *nízká porodní váha dítěte,*
- *nefyziologická těžká novorozenecká žloutenka.*

Etiologie MP – z hlediska období

- **POSTNATÁLNÍ PŘÍČINY** = po porodu, do 2 let věku dítěte.
 - *infekční onemocnění mozku (klíšťová encefalitida, meningitida, meningocefalitida)*
 - *úrazy hlavy,*
 - *nádorová onemocnění mozku,*
 - *krvácení do mozku,*
 - *onemocnění v pozdějším věku vedoucí k demenci,*
 - *silná senzorická, citová a sociokulturní deprivace, silná podvýživa.*

Upozornění!

- Studijní opora pouze pro studenty předmětu.
- Zákaz šíření mimo studijní skupinu.
- Terminologie - čerpáno z odborné literatury dle sylabu předmětu!